

вплив на усі сфери нашого життя. Однак, як зазначено у рекомендаціях Парламентської асамблеї Ради Європи, «було б неправильно, виходячи з важливості цієї ролі, зробити висновок про те, що ЗМІ дійсно репрезентують громадську думку, або про те, що вони мають взяти на себе конкретні функції органів державної влади чи її установ освітнього або культурного характеру. Це призвело б до перетворення ЗМІ на владу або антивладу (медіократію)... Робота, яку виконують ЗМІ, це одна з форм посередництва й надання інформаційних послуг, а права, які мають ЗМІ в зв'язку зі свободою інформації, залежать від одержувачів (цих послуг), тобто громадян» [14, с. 18]. Саме ці обставини зумовлюють потребу в контролі за діяльністю ЗМІ з боку суспільства і держави й запровадження в більшості країн світу державної інформаційної політики.

Список використаних джерел

1. Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США. – М.: Прогресс, 1966. – 462 с.
2. Денисюк С. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія / С. Г. Денисюк. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 276 с.
3. Маклюэн М. Понимание Медиа: Внешнее расширение человека / Пер. с англ. В. Николаева; Закл. ст. М. Вавилова. – М. Жуковский: «Какон-пресс-Ц»; «Кучково поле», 2003. – 464 с.
4. Тoffлер Е. Метаморфозы власти: знание, богатство и сила на пороге XXI в. / Э. Тoffлер; [Пер. с англ. Белокосков В. В. и др.]. – М.: АСТ, 2001. – 670 с.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: Пер. с англ. Под научн. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ–ВШЭ, 2000. – 608 с.
6. Карпова М. К. Социология массовой коммуникации: учебно-методическое пособие / М. К. Карпова, И. Н. Столяров. – Пенза: Изд-во ПГУ, 2011. – 128 с.
7. Алешина И. В. Паблик рилейшнз для менеджеров и маркетеров / И. В. Алешина; Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ». – М.: Гном-Пресс, 1997. – 255 с.
8. Балинский И. Политичні комунікації в УАНЕТі / Ігор Балинський // Теле та радіожурналістика. – 2011. – №10. – С.137–141.
9. Руденко В. Н. Новые Афины, или электронная республика. О перспективах развития прямой демократии в современном обществе / В. Н. Руденко // ПОЛИС. – 2006. – №4. – С.7–16.
10. Авксент'єва Т. Г. Політика і влада в інформаційну епоху: український контекст: монографія / Т. Г. Авксент'єва. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 324 с.
11. Вайнштейн Г. Мир в начале тысячелетия. Информационная революция и демократия: ожидания, реальность, перспективы / Г. Вайнштейн // Мировая экономика и международные отношения. – 2003. – №7. – С.13–21.
12. Яковлев В. Д. Медіатизація політики в умовах становлення демократичного режиму / В. Д. Яковлев // Вісник СевДТУ. Вип.91: Політологія: зб. наук. пр. – Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2008. – С.103–105.
13. Дернер А. Политика как развлекательный жанр / А. Дернер // Государственная информационная политика: Реферативный бюллетень. – М., 2001. – №3 (39). – С.29–35.
14. Рада Європи. Парламентська асамблея. Резолюція 1003 (1993) Про етичні принципи журналістики // Стандарти Ради Європи у сфері медіа: Законодавчий бюлетень. – К., 2005. – Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/International/R_E_final.pdf
5. Kastel's M. Informacionnaja jepoha: jekonomika, obshhestvo i kul'tura: Per. s angl. Pod nauchn. red. O. I. Shkaratana. – M.: GU–VShJe, 2000. – 608 s.
6. Karpova M. K. Sociologija massovoj kommunikacii: uchebno–metodicheskoe posobie / M. K. Karpova, I. N. Stoljarov. – Penza: Izd–vo PGU, 2011. – 128 s.
7. Aleshina I. V. Pablik rileyshnz dlja menedzherov i marketerov / I. V. Aleshina; Associacija avtorov i izdatelej «TANDEM». – M.: Gnom–Press, 1997. – 255 s.
8. Balyns'kyj I. Politychni komunikacii' v UANETi / Igor Balyns'kyj // Tele ta radiozhurnalistyka. – 2011. – №10. – S.137–141.
9. Rudenko V. N. Novye Afiny, ili jelektronnaja respublika. O perspektivah razvittija prjamoj demokracii v sovremennom obshhestve / V. N. Rudenko // POLIS. – 2006. – №4. – S.7–16.
10. Avksent'jeva T. G. Polityka i vlada v informacijnu epohu: ukrai'n's'kyj kontekst: monografija / T. G. Avksent'jeva. – X.: HNU imeni V. N. Karazina, 2013. – 324 s.
11. Vajnshtejn G. Mir v nachale tysjacheletija. Informacionnaja revolucija i demokracija: ozhidaniya, real'nost', perspektivy / G. Vajnshtejn // Mirovaja jekonomika i mezhdunarodnye otnoshenija. – 2003. – №7. – S.13–21.
12. Jakovlev V. D. Mediatyzacija polityky v umovah stanovlennja demokratychnogo rezhymu / V. D. Jakovlev // Visnyk SevDTU. Vyp.91: Politologija: zb. nauk. pr. – Sevastopol': Vyd–vo SevNTU, 2008. – S.103–105.
13. Derner A. Politika kak razvlekatel'nyj zhanr / A. Derner // Gosudarstvennaja informacionnaja politika: Referativnyj bjulleten'. – M., 2001. – №3 (39). – S.29–35.
14. Rada Jevropy. Parlaments'ka asambleja. Rezolucija 1003 (1993) Pro etychni pryncypy zhurnalistyky // Standarty Rady Jevropy u sferi media: Zakonodavchij bjulleten'. – K., 2005. – Rezhym dostupu: http://www.archives.gov.ua/International/R_E_final.pdf

Zaharenko K., doctor of philosophy, associate professor, applicant, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

The media as a necessary element of the development of the information society

The media are the main carriers and distributors of information in society. Their social role and meaning are invaluable. They can not only help to strengthen information security, but also cause its decline. Paying attention to this, many modern researchers offer different means of limiting the impact of the media on man and social processes. Nevertheless, the important features of the modern information society are its ability to produce the information necessary for vital activity of citizens and its accessibility to all members of society. At the same time, such a society develops on the basis of the use of information technologies, the formation of e–democracy, the conduct of electronic referendums, etc. It contributes to the strengthening of democratic processes in the state, in particular public participation in decision-making and the impact on the development of state policy. The introduction of institutes of representative democracy into the cyber–space is under the close watch of the public and the media.

Keywords: person, culture, information, mass media, information society, electronic democracy, information security.

© Зінсу О. І., 2018
УДК 340.12:340.1:159.99

Зінсу О. І.,
здобувач, Національна академія внутрішніх справ
(Україна, Київ), bebeni@i.ua

References

1. Mahlup F. Proizvodstvo i rasprostranenie znaniy v SShA. – M.: Progress, 1966. – 462 s.
2. Denysjuk S. Tehnologichni vymiry politychnoi' komunikacii': monografija / S. G. Denysjuk. – Vynnyca: VNTU, 2010. – 276 s.
3. Makljujen M. Ponimanie Media: Vneshnee rasshirenie cheloveka / Per. s angl. V. Nikolaeva; Zakl. st. M. Vavilova. – M. Zhukovskij: «Kakon–press–C»; «Kuchkovo pole», 2003. – 464 s.
4. Toffler E. Metamorfozy vlasti: znanie, bogatstvo i sila na poroge XXI v. / Je. Toffler; [Per. s angl. Belokoskov V. V. i dr.]. – M.: AST, 2001. – 670 s.

ФІЛОСОФСЬКО–ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФЕНОМЕНУ ПРАВОВА ДЕРЖАВА

Досліджено філософсько–правові аспекти феномену правова держава. Метою дослідження є здійснення філософсько–правового аналізу феномену правової держави, а також розкриття зв'язку категорій правова держава, верховенство права та громадянське суспільство. Відповідно до мети були визначені наступні завдання: окреслити основні ознаки правових держави; зазначити роль громадянського суспільства в гармонічному розвитку правової держави; окреслити різницю в сприйнятті та осяненні змістовного

наповнення права держава з урахуванням Доповіді Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) «Про верховенство права»; вирізнити заходи розвитку правової, соціальної держави в Україні. В науковій статті вирізнено аспекти положення феномену права, держава, правова держава, верховенство права, співвідношення права та влади, прив'язки змістовного наповнення права держава до типу правових систем, політичного режиму, до тих чи інших умов в той чи інший історичний період. Проаналізовано зміст поняття права держава. Підкреслено основні ознаки правової держави. Зазначено заходи державного рівня щодо розвитку правової держави та громадянського суспільства в Україні.

Ключові слова: суспільство, право, держава, демократія, верховенство права, правова держава, громадянське суспільство, правосвідомість, критичне мислення, відповідальність, «Rechtsstaat», «Etat de droit», «Rule of Law», «legal state», «state of law» [5].

Актуальність теми наукової статті обумовлена необхідністю дослідження феномену правової держави в контексті розвитку правової думки, на якій позначається знакове відображення світових політичних процесів, а також підвищенням вимог до формування високого рівня правосвідомості і правомірної поведінки особистості з метою орієнтування в стрімких змінах процесу державотворення, розбудови суверенної незалежної державності.

Концепція правової держави, яка є вагомим виразником демократичних засад суспільства, представлена узагальненим ідеальним конструктом розвитку суспільства, прагненням людства до зразкової, еталонної правової держави, в якій процвітає гармонія миру, справедливості в поєднанні з суспільними, колективними та індивідуальними інтересами, обов'язками, цінностями.

Важливим виступає доктринальне вирізнення, підкреслення особливостей ідейного конструкта «правова держава», які, в поєднанні з загальними ознаками держави, сприяють розвитку та збагаченню концепції правової держави новими сучасними прогресивними ознаками.

Має значення врахування розбіжності стосовно змістовного наповнення прямого перекладу понять та їх співвідношення з наявними змістовними концепціями різних держав:

- німецького – «Rechtsstaat»;
- французького – «L'Etat de droit»;
- англійського – «Constitutional state», «Rule of law», alternatively «legal state», «state of law».

Ми підтримуємо думку С. С. Сливки, що об'єктом будь-якого дослідження є власне гештальти, все те, що існує: система природних закономірностей, зв'язків, відносин, які існують онтологічно [13]. Саме такий підхід, на нашу думку, спонукає та спрямовує дослідника на всебічне розкриття ідей права верховенства права, правова держава, правовладдя, а це, в свою чергу, розкриває глибину та значимість правової та державно-правової реальності.

Також поряд із феноменом правової держави повстає питання вирізнення її функціонування громадянського суспільства, однією із умов якого є формування нового шабля індивідуальної, колективної та суспільної правосвідомості, розвиток критичного мислення та правової культури окремої особистості та суспільства в цілому.

Мета дослідження: здійснити філософсько-правовий аналіз феномену правової держави, а також розкрити зв'язок категорій права держава, верховенство права та громадянське суспільство.

Відповідно до мети були визначені наступні завдання:

- окреслити основні ознаки правових держави;
- зазначити роль громадянського суспільства в гармонічному розвитку правової держави;
- окреслити різницю в сприйнятті та досягненні змістовного наповнення права держава з урахуванням Доповіді Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) «Про верховенство права»;
- вирізнити заходи розвитку правової, соціальної держави в Україні.

Феномен правової держави привертав увагу мислителів і вчених протягом всього становлення і розвитку державотворення. Еволюцію теорії правової держави знаходимо в працях Дж. Локка, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро, К. Т. Велькера, І. Х. Фрайхер фон Аретина, Р. фон Мола, А. Гамільтона, Дж. Медісона, Дж. Джемема та ін.

Ідею правової держави розробляли українські вчені М. П. Драгоманов, Г. С. Сковорода, Т. Г. Шевченко, М. С. Грушевський.

Серед сучасних вітчизняних вчених питання правової держави досліджували О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ш. М. Заїнчковський, О. В. Зайчук, Ю. Г. Кальниш, В. М. Кириченко, М. В. Костицький, М. С. Кельман, Н. М. Оніщенко, В. Л. Логвина, С. І. Максимов, О. Г. Мурашин, О. Ф. Скакун, С. С. Сливка, М. В. Цвік, О. В. Петришин та ін.

Кожний із вчених вніс свій вклад в дослідження феномену права держава. Проте актуальність даної теми має своє відлуння і в нинішніх умовах розвитку суспільних відносин.

Верховенство права і правова держава – ціннісні категорії, гуманістичні ідеали розвитку суспільства. В концепції конституційного правління та демократичного суспільства категорії верховенство права та правова держава є взаємопов'язаними. Ця взаємопов'язаність та взаємообумовленість проявляється відповідно до вимог втілення правовладдя, демократії, конституційного правління, примату природного права над позитивним.

Верховенство права визначається одним із провідних принципів правової держави. Правова держава є альтернативою авторитаризму, тоталітаризму, анархії.

Правова держава визнається ідеальним конструктом організації суспільства і є певним узагальненням здобутків правової думки, виробленої протягом державотворення. Це форма організації публічної державної влади, для якої характерним виступає правовий закон, визнається примат природного права над позитивним, невтручання держави в економічну сферу й ін.

Термін «правова держава» склався у XIX ст. в працях німецьких юристів К. Т. Велькера, І. Х. Фрайхер фон Аретина та Р. фон Моля.

Як підкреслюють Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник, хоча початок правової державності було покладено в Стародавньому Римі, але остаточне формування не завершено в жодній країні [9]. В. Л. Логвина наголошує, що правова держава є важливим етапом у розширенні свободи людини і суспільства. Теоретики і засновники ідеї правової держави вважали, що забезпечення кожному негативної свободи і заохочення конкуренції підуть на користь усім, зроблять поодинокую власність доступною кожному, збільшать індивідуальну відповідальність й ініціативу та

приведуть у кінцевому рахунку до загального добробуту. Але цього не відбулося [11].

В світовому товаристві склалися самобутні, хоча й подібні в своїх ключових ідеях, концепції правової держави. Відмінності у баченні даного ідейного конструкту насамперед обумовлені історичними особливостями, культурою, картиною світу, ментальністю, особливостями мови та свого власного, якісного наповнення змісту конструкту права держави. Разом із тим, ці відмінності в поєднанні з загальними ознаками надають концепції правової держави нових сучасних прогресивних ознак.

Вивчення багатогранності феномену права держави та взаємопов'язаних із ним категорій базується на здобутках таких наук, як теорія держави і права, історія вчень про державу і право, філософія права, політологія, цивільне право, кримінальне право, публічне управління та адміністрування, юридична психологія та ін.

Так, зокрема теорія держави і права направлена на розкриття основних та загальних закономірностей виникнення, функціонування, розвитку держави, права, державно-правової дійсності.

В основі політології закладено вивчення державних справ, політичного режиму. Вагоме місце відведено питанню ролі і місця правової держави в політичній системі суспільства через призму політичного режиму. В політологічній сфері побуває думка (М. М. Вебер та ін.), що правова держава – це суверенна політико-територіальна організація публічної влади, яка ґрунтується на принципах верховенства права, дотримання закону, поваги до особистості й недоторканності її прав, свобод та законних інтересів. Вона є необхідною умовою і найважливішою засадою вільного існування людей у демократичному суспільстві [7].

Юридична психологія представляє собою синтез психологічних та юридичних наук. Вивчає психологічні закономірності явищ, процесів, механізмів, пов'язаних з правом, правовими ідеями, правовими нормами і законом; психологічні особливості взаємодії між соціальними суб'єктами правового простору. Юридична психологія приділяє значну увагу розкриттю психологічної теорії права Л. Й. Петражицького, знання якої доповнюють осягненню простору права, верховенства права, суб'єктивного права, правової держави тощо. Праця Л. Й. Петражицького «Теорія права і держави в зв'язку з теорією моральності» стала надзвичайно важливим здобутком в розвитку правової думки.

Філософія права, як відзначає С. С. Сливка, допомагає уникнути синтетичності у навчальному процесі, вона проникає у глибинну сутність права, викриває його онтологічні засади і вказує шлях до формування такого позитивного права, яке мало би щонайменше відхилень від природного права [13].

Беручи до уваги здобутки і предметну спрямованість вищезазначених наук, а також в залежності від різниці розуміння походження права і держави буде закладатися специфічне розуміння самого феномену права держави.

О. Г. Данильян, Л. Д. Байрачна, С. І. Максимов та ін. зазначають, що правова держава – це всеохоплююча політична організація суспільства, заснована на верховенстві закону, що створює умови для найбільш повного забезпечення прав і свобод людини, громадянина,

а також послідовного обмеження державної влади з метою неприпустимості зловживань з її боку [8, с. 254].

О. Ф. Скакун підкреслює, що правова держава ґрунтується на розвиненому громадянському суспільстві, де юридично визнаються і рівно гарантуються усі основоположні (природні) права і свободи людини, реалізація яких збалансована з їх обов'язками та правами інших людей, а державна влада пов'язана правом з метою запобігання її зловживанням. Утвердження верховенства права і функціонування правової держави можливі в результаті втілення таких вимог і умов (що визначають їх ознаки) [12, с. 194].

Ознаки правової держави численні та різноманітні.

Так, О. Г. Данильян, Л. Д. Байрачна, С. І. Максимов та ін. головними ознаками правової держави називають:

1. Верховенство права (правового закону). Ця ознака правової держави означає, що жоден державний орган, посадова особа, громадська організація, жодна людина не звільняються від обов'язку підкорятися закону;
2. Реальність прав і свобод громадян. У правовій державі права і свободи громадян повинні бути не тільки проголошені, але і гарантовані державою;
3. Правова держава припускає існування цивільного суспільства;
4. Поділ влади, відносно незалежні одна від одної гілки влади: законодавча, виконавча і судова;
5. Політичний і ідеологічний плюралізм [8, с. 255–257].

О. Ф. Скакун виділяє такі ознаки правової держави:

1. Сформованість громадянського суспільства;
2. Реальність народного суверенітету – наявність демократії;
3. Реальність основоположних прав і свобод людини;
4. Зв'язність, обмеження державної влади правом (правами і свободами людини);
5. Взаємна відповідальність держави й особи;
6. Дієвість принципу конституційності (верховенства Конституції);
7. Дотримання принципу юридичної визначеності;
8. Дієвість принципу поділу державної влади і принципу правомочності (уповноваженості) державного апарату;
9. Всебічна реалізація принципу справедливого суду;
10. Додержання принципу законності і забезпечення правового порядку [12, с. 194–198].

В. Л. Логвина серед загальних виділяє такі ознаки правової держави:

1. Наявність розвинутого громадянського суспільства.
2. Обмеження сфери діяльності держави охороною прав і свобод особи, суспільного порядку, створенням сприятливих правових умов для господарської діяльності, відповідальність кожного за власне благополуччя.
3. Правова рівність усіх громадян, пріоритет прав людини над законами держави.
4. Загальність права, його поширення на усіх громадян, організацій і об'єднання, в тому числі органи державної влади.
5. Суверенітет народу, конституційно-правова регламентація державного суверенітету. Це означає, що народ є кінцевим джерелом влади, державний же суверенітет носить представницький характер.
6. Розподіл законодавчої, виконавчої і судової влади держави, що не виключає єдності їхніх дій на основі процедур, передбачених конституцією, і певного

верховенства законодавчої влади, конституційні рішення якої обов'язкові для всіх.

7. Пріоритет у державному регулюванні громадянських відносин засобу дозволу над засобом заборони. В правовій державі діє принцип «дозволено все, що не заборонено законом».

8. Свобода і права інших людей – єдиний обмежувач свободи індивіда. Правова держава не означає абсолютної свободи особи. Свобода кожного закінчується там, де порушується свобода інших [11].

Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник висловлюють думку, що для правової держави має бути характерно єдиний та обов'язковий для усіх правовий порядок. Проте практика показує, що дотримання цього порядку є досить складною та проблематичною задачею. Реалізація ідеї правової держави вимагає по-перше, формальної рівності, по-друге, відсутності станового поділу, по-третє, наявності представницьких органів влади і, нарешті, розподілу влади на законодавчу виконавчу і судову [9].

В аксіологічному зрізу одним із центральних виступає політико-правовий процес формування розвинутого громадянського суспільства з високим рівнем правосвідомості, взаємної відповідальності державної влади, народовладдя, та місцевого самоврядування.

Чільне місце серед сучасних тенденцій в структурі правової держави займає політичний плюралізм поглядів і тенденцій, впровадження ініціативи прозорості та ідей лобіювання в реалії сьогодення; створення, функціонування лобістських організацій, груп, що включає проведення програм навчання з лобіювання та адвокації.

На сучасному етапі розбудови суверенної та незалежної української державності феномен правової держави набуває особливої значущості, що визначається цілою низкою законодавчих та нормативно-правових актів. Серед яких:

1. Конституція України. В ст.1 Конституції України Стаття 1. Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава [1, ст. 1].

2. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [2]. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Стратегія передбачає в рамках названих чотирьох векторів руху реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави [2, п. 3]. Головною передумовою реалізації Стратегії є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності [2, п. 3].

3. Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» [3].

4. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [4] та ін.

Різниця цивілізаційних парадигм щодо реалізації, втілення ознак правової держави слугує часом певним дискурсом на міжнародному рівні. На мінімізацію розбіжності у змістовному наповненні прямого перекладу, а також врахування особливостей змістовних концепцій різних держав феноменів правової держави і

верховенства права спрямована Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) «Про верховенство права», що була затверджена на 86-му пленарному засіданні в 2011 році [5].

Зокрема в п.13 Доповіді Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) «Про верховенство права» зазначено, що концепція «Rechtsstaat» зосереджується, за своєю назвою, набагато більше на природі держави. Тоді як англійське «the rule of law» («верховенство права») за своїм походженням є наслідком судових рішень, німецьке «Rechtsstaat» («правна держава») походить із писаних конституцій [5, п. 13].

У доповіді міститься додаток, де подано Контрольний перелік питань для оцінки стану верховенства права в окремих державах. В переліку поміж інших поставлені питання: юридична визначеність (legal certainty), заборона свавілля (prohibition of arbitrariness), дотримання прав людини та ін. [5].

На основі вищезазначеного сформулюємо наступні питання:

– чи можлива наявність однозначного переліку правових держав сучасності, що був би визнаним і схваленим всіма країнами світу;

– бажаною чи недоречною є наявність такого переліку?

Нам видається, що чимало держав сучасності з урахуванням характерного саме для них бачення феномену правової держави, співвідношення політичних, національних, економічних, культурних інтересів, типу правової сім'ї (системи) зволікають претендувати на статус «правова держава». При цьому однією із складностей в складанні аргументованого, визнаного всіма країнами світу переліку правових та неправових сучасних держав виступає різниця культурного і цивілізаційних практик і теорій державності.

Вищезазначене підтверджує необхідність та актуальність проведення нових подальших досліджень феномену правова держава.

Висновки. Таким чином окреслимо основні положення проведеного дослідження.

1. Правова держава – це суверенна політико-територіальна організація публічної влади, яка ґрунтується на принципах верховенства права, правовладдя, примату природних прав людини, політичного плюралізму, правового дотримання закону, вільного розвитку людей у демократичному суспільстві, гармонійного поєднання прав, інтересів, обов'язків особи, держави, суспільства.

2. Правова держава і громадянське суспільство вдало співіснують у правовому суспільстві, де свобода і порядок урівноважені та організаційно підпорядковані універсальним нормам права, що сприяє прояву самостійності, відповідальності, незалежності особистості.

3. На сучасному етапі державотворення поняття правова держава, громадянське суспільство потребують свого переосмислення та нового підходу з метою вдосконалення суспільних відносин, розширення сфери прямої демократії, застосування «діалогових процедур», вироблення погоджених рішень на шляху формування всезагального блага в поєднанні з інтересами держави, особи, суспільства.

4. Базовою основою державно-правового будівництва в Україні є українська політико-правова доктрина, яка базується на Конституції України, конституційних гарантій прав, свобод людини і громадянина, що спрямовує розвиток прямої демократії, громадянського суспільства, правової соціальної незалежної держави.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996. – 254к/96–вр. – (ВВР), 1996, №30, ст.141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96–вр.
2. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» (Президент України; Указ, Стратегія від 12.01.2015 №5/2015). – Урядовий кур'єр від 15.01.2015. – №6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/5/2015
3. Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні». – Президент України; Указ, Стратегія від 26.02.2016. – №68/2016. – Урядовий кур'єр від 02.03.2016. – №41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/68/2016
4. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 №1629–IV. – (ВВР), 2004, N29, ст.367. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/1629–15
5. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія Верховенство права / Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 року) / Пер. С. Головатого (за підтримки Американської агенції з міжнародного розвитку / USAID). – Право України, 2011, №10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sc.gov.ua/.../visnovki_jevropejskoji_komisiji_za_demokratij.
6. Філософія права: Навч. пос. / О. О. Бандура, С. А. Бублик, М. Л. Заїчковський та ін.; за заг. ред. М. В. Костицького, Б. Ф. Чміля. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.
7. Політологія: підручник / М. М. Вегеш та ін.; ред. М. М. Вегеш. – 3-тє вид., перероб. і доповн. – К.: Знання, 2008. – 384 с.
8. Філософія права: підруч. для студ. юрид. виш. навч. закл. / О. Г. Данильян, Л. Д. Байрачна, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О. Г. Данильяна. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 272 с.
9. Кальниш Ю. Г. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник; М-во освіти і науки України, Полтав. держ. аграр. акад. – 2015: РВВ ПДАА, 2015. – 280 с.
10. Кириченко В. М., Куракин О. М. Теорія держави і права: модульний курс: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 264 с.
11. Логвина В. Л. Політологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
12. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник. – 3-тє видання. – К.: Алерта, 2012. – 524 с.
13. Сливка С. С. Філософія права: навч. посіб. / С. С. Сливка. – К.: Атіка, 2012. – 256 с.
14. Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: підручник / Мурашин О. Г. – К.: Університет «Україна», 2014. – 561 с.

References

1. Konstytucija Ukrainy vid 28.06.1996. – 254k/96–vr. – (VVR), 1996, №30, st.141. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96–vr.
2. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Strategiju stalogo rozvytku «Ukraina – 2020» (Prezydent Ukrainy; Ukaz, Strategija vid 12.01.2015 №5/2015). – Urjadovyj kur'jer vid 15.01.2015. – №6. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: zakon.rada.gov.ua/go/5/2015
3. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro spryjannja rozvytku gromadjans'kogo suspil'stva v Ukraini». – Prezydent Ukrainy; Ukaz, Strategija vid 26.02.2016. – №68/2016. – Urjadovyj kur'jer vid 02.03.2016. – №41. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: zakon.rada.gov.ua/go/68/2016
4. Zakon Ukrainy «Pro Zagal'noderzhavnu programu adaptacii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Jevropejs'kogo Sojuzu» vid 18.03.2004 №1629–IV. – (VVR), 2004, N29, st.367. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: zakon.rada.gov.ua/go/1629–15
5. Dopovid' Jevropejs'koi komisii «Za demokratiju cherez pravo» (Venecijs'ka komisija Verhovenstvo prava / Dopovid', shvalena

Venecijs'koju Komisijeju na 86-mu plenarnomu zasidanni (Venecija, 25–26 bereznja 2011 roku) / Per. S. Golovatogo (za pidtrymky Amerykans'koi' agencii' z mizhnarodnogo rozvytku / USAID). – Pravo Ukrainy, 2011, №10. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: sc.gov.ua/.../visnovki_jevropejskoji_komisiji_za_demokratij.

6. Filosofija prava: Navch. pos. / O. O. Bandura, S. A. Bublik, M. L. Zainchkovs'kyj ta in.; za zag. red. M. V. Kostyc'kogo, B. F. Chmilja. – K.: Jurinkom Inter, 2000. – 336 s.
7. Politologija: pidruchnyk / M. M. Vegesh ta in.; red. M. M. Vegesh. – 3–tje vyd., pererob. i dopovn. – K.: Znannja, 2008. – 384 s.
8. Filosofija prava: pidruch. dlja stud. juryd. vyssh. navch. zakl. / O. G. Danyl'jan, L. D. Bajrachna, S. I. Maksymov ta in. / za red. d-ra filos. nauk, prof. O. G. Danyl'jana. – K.: Jurinkom Inter, 2005. – 272 s.
9. Kal'nysh Ju. G. Publichne upravlinnja ta administruvannja: navchal'nyj posibnyk / Ju. G. Kal'nysh, T. M. Lozyns'ka, V. I. Tymcunyk; M–vo osvity i nauky Ukrainy, Poltav. derzh. agrar. akad. – 2015: RVV PDAА, 2015. – 280 s.
10. Kyrychenko V. M., Kurakin O. M. Teorija derzhavy i prava: modul'nyj kurs: Navch. posib. – K.: Centr uchbovoi' literatury, 2010. – 264 s.
11. Logvyina V. L. Politologija. Navchal'nyj posibnyk. – K.: Centr navchal'noi' literatury, 2006. – 304 s.
12. Skakun O. F. Teorija derzhavy i prava: Pidruchnyk. – 3–tje vydannja. – K.: Alerta, 2012. – 524 s.
13. Slyvka S. S. Filosofija prava: navch. posib. / S. S. Slyvka. – K.: Atika, 2012. – 256 s.
14. Murashyn O. G. Zagal'na teorija derzhavy i prava: pidruchnyk / Murashyn O. G. – K.: Universytet «Ukrain'a», 2014. – 561 s.

Zinsu O. I., applicant, National Academy of Internal Affairs (Ukraine, Kyiv), bebeni@i.ua

Philosophical and legal aspects of phenomen constitutional state

The scientific article is devoted to the study of the philosophical and legal aspects of the phenomenon of the rule of law. The aim of the study is to carry out a philosophical and legal analysis of the phenomenon of the rule of law, as well as the disclosure of the communications of categories of the rule of law, the rule of law and civil society. In accordance with the goal, the following tasks were identified: to outline the main features of the rule of law; to indicate the role of civil society in the harmonious development of the rule of law; outline the difference in the perception and comprehension of the content content of the rule of law, taking into account the Report of the European Commission «For Democracy through Law» (Venice Commission) «On the Rule of Law»; to highlight the development of a legal, social state in Ukraine. In the scientific article there are aspects of the situation of the phenomenon of law, state, rule of law, the rule of law, the relation of law and power, the binding of the content content of the legal state to the type of legal systems, political regime, to certain conditions in a given historical period. The content of the concept of a legal state is analyzed. The main features of the rule of law are emphasized. The state level measures on the development of the rule of law and civil society in Ukraine are indicated.

Keywords: society, law, state, democracy, rule of law, rule of law, civil society, legal consciousness, critical thinking, responsibility, «Rechtsstaat», «Etat de droit», «Rule of law», «legal state», «state of law».

* * *

УДК 101/141(091):172.15

Максюта М. Є.,

доктор філософських наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(Україна, Київ), alinylja@ukr.net

Коломієць А. І.,

викладач, Міжрегіональна Академія
управління персоналом (Україна, Київ),
alinylja@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНО ЗГУРТУВУЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОРАЛЬНО ЕТИЧНОГО СИНТЕЗУ ІСТОРИЧНОЇ САМОСВІДОМОСТІ

Процеси поглиблення національної самосвідомості як змістовної основи формування національної ідеї демонструють рівень розвиненості суспільної